

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrto leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Socijalni shod na Dunaju.

Da je dandanes slabo na svetu, o tem ne toži samo borni kmetič, ampak tudi obrtnik, rokodelc in delavec, sploh skoro vsak človek. Kako trpečemu človeštvu, ki vzdihuje zlasti o slabih gospodarskih razmerah, pomagati, to je, po domače povedano, socijalno ali družabno vprašanje. In o tem socijalnem ali družabnem vprašanju so se razgovarjali krščanski možje in gospodje iz vseh avstrijskih kronovin na Dunaju v lepi hiši rokodelskih pomočnikov letos od 7. do 10. avgusta.

Tega zborovanja so se udeležili večinoma mladi gg. duhovniki. Vseh zborovalcev je bilo 367. Iz Kranjskega jih je bilo 7, iz Koroškega 13 in iz Štajarskega 18. Iz naše škofije so bili včl. gg.: državni poslanec dr. Gregorčec, nadžupnik J. Voh, župnik M. Koren, bogoslovski profesorji dr. Fr. Feuš, J. Zidanšek, M. Matek, dr. Al. Meško, učni prefekt Fr. Korošec in bogoslovce g. K. Kumer.

Dne 7. avgusta je zborovanje pričel preč. g. prelat Schindler, ki je vse zborovanje spretno vodil. Izrekel je zahvalo dunajskemu kardinalu - nadškofu in vsem škofom avstrijskim ter omenil, da bode razgovor o tem, kako uresničiti papeža Leona XIII. enciklike ali pisma o državi, o delavskem vprašanju in o družini. Na to je v dveh govorih velenčeni dominikanec profesor P. Albert M. Weiss razkladal o družbi ali državi in o posameznem človeku ter o njuni pravicah. Popoldne je pa očaral vse navzoče knez Alojzij Liechtenstein s svojim temeljitim in dovršenim govorom o zgodovinskem razvoju sedanjih družabnih in gospodarskih razmer. Pokazal je duhoviti govornik, da le kapitalizem in stroji, ki le posameznikom služijo, so v prvi vrsti krivi sedanjne revščine in bede. Večer je bil v IV. okraju ljudski shod, kjer sta izvrstno govorila dr. Lueger in Lačka.

V sredo, dne 8. avgusta je v dveh govorih pojasnjeval profesor dr. Pohl razmere in vzroke agrarnega ali kmetijskega vprašanja. Glavne misli teh dveh govorov bomo prinesli v nekaterih prihodnjih številkah »Slov. Gospodarja«. Popoldne je prednašal državni poslanec dr. Ebenhoch iz Linca o stanju in uzrokih rokodelskega vprašanja in drugi dan, dne 9. avgusta, kako bi se dalo pomagati rokodelcem in sploh obrtnikom. Zlasti je priporočal zadruge. Na to je govoril jezuit profesor P. Biederlack o delavskem vprašanju, posebno gledé na znano encikliko Leona XIII. Popoldne je taisti razkladal o socijalnih demokratih, ki hočejo odpraviti vero in države. Večer je bilo v spodnjih prostorih hiše katol. rokodelskih pomočnikov lepo zborovanje, pri katerem je bilo blizu 1000 katoliških rokodelskih pomočnikov.

Da je socijalnih demokratov že precej v Avstriji in kako se jim treba zoperstavljati, o tem je govoril

obširno v petek, 10. avgusta, državni poslanec dr. Gessmann. Za njim je navdušeno in izredno lepo govoril profesor P. Albert Weiss, kako naj duhovniki delujejo pri socijalnem vprašanju. Na to je sklenil shod predsednik, prelat Schindler. — Udeleženci si bodo gotovo prizadevali, da več ali manj uresničijo to, kar so na tem shodu lepega slišali. In v to daj Bog svojo pomoč!

Desetletnica Konjiške posojilnice.

Neumorno delavni odbor slavne Konjiške posojilnice je bil modro ukrenil, v nedeljo, dne 26. avgusta slovesno obhajati desetletnico njenega obstanka. Dandanes vse prekratko živimo, da bi jubileje odlagali na petdeset ali le na petindvajset let. Nepozabljivi gosp. dr. Anton Prus, ki je v družbi vseletnega načelnika, gosp. Janeza Šepica, svojega nečaka, raj. dra. Karola Prusa, in narodnjaka Petra Dobnika dne 19. avgusta 1884 bil to posojilnico ustanovil, je umrl, žal, že tistega leta dne 1. decembra, kakor nam to priča krasno okno v tukajšni farni cerkvi. K sreči zaseda njegovo mesto njegov nečak, g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik v Konjicah, duševni začetnik Konjiške posojilnice, ki je podedoval kreplostnega duha svojega blagega strica.

Njemu in g. Šepicu gre glavna zasluga, da se je slavnost desetletnice posojilnice tako sijajno obnesla. Onadva sta privabila izvrstni zbor Celjskih tamburašev in pevcev, onadva sta najela godbo iz Šmarij, onadva sta povzročila, da je četvorica izbornih ljubljanskih pevcev k nam došla, ona sta priskrbela primeren prostor na Sutterjevem vrtu. Gostov, iz raznih stanov, došlo je izvestno polovico več, kakor smo si upali jih pričakovati. Vkljub temu je reditelj tega večera, g. lekarnar Pospisil, svojo nalogo dobro izvršil. Da so tamburaši s svojo dovršeno igro vse očarali, se lahko misli, kdor ve, kako marljivo da g. drd. Albin Kapus vežba svoj tamburaški zbor. Tudi pevci želi so obilo zaslužene pohvale. Šmarska godba je pa znana, da je svoji nalogi kos. —

Bil je jako, jako prijeten večer, kakoršnega Konjice menda še niso videle. Glavni govor imel je naš državni in deželni poslanec, g. Miha Vošnjak, ki je raj. nemu g. dr. Prusu pomagal Konjiško posojilnico ustanoviti. On nam je po domače pojasnil velik pomen slov. posojilnic in zgodovino njihovega razvoja. A javno je izpovedal, da odloži vse častne službe, kakor hitro bi se skrhala lepa sloga med (Štajarskimi) narodnjaki, duhovniki in svetovniki. Po vsej pravici slavile so se zasluge g. župnika Žickarja, ki je v Vitanju vstanovil posojilnico ter jo tako spretno vodi že šesto leto. Napivalo se je tudi drugim odličnjakom, ki so si stekli za

gmotno blagostanje našega naroda raznih zaslug. Največkrat pa je imel besedo že omenjeni g. dr. Rudolf, ki je goste pozdravljaj, jim nazdravljaj, odzdravljaj ter se pozno v noči od njih poslavljaj v imenu posojilnice Konjiške, kateri želimo tudi za bodoče najobilnejšega blagoslova iz nebes.

— 0 —

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Krstil je Franeka Jožef Baptistik, takrat kaplan in pozneje tudi dekan Braslovški. Sosedu bili so veseli zalega in ljubeznivega dečka kodrastih, belkastih lasij. Fantek se je vsakemu prikupil, ker bil je čednega vedenja in je na njegovem ličicu lepo cvetela ljuba, sveta nedolžnost.

Med otroke je redkokedaj zahajal; držal se je bolj domače hiše. Če pa se je slučajno družil z njimi, gledali so vsi na Franeka, in dokler je bil pri njih, bili so otroci bolj tihi in mirni; njegova krotka beseda jih je ovladala. Pač prav, če se dobri otroci na domači trati nekoliko poigrajo; še angelji se z njimi veselijo. Ko je škof Slomšek iskal dom veselja po širokem svetu, ni ga našel. Še le med otroki, igrajočimi na vaški ledinici, ga zasledil:

Poslednjič veselje še le zasledim,
Na vaško ledinco pridirjam za njim,
Glej tamkaj z otroki prijazno igra,
Jim kratek čas dela, pri njih je doma.

Ravno tako je pa tudi resnično, da otroci, ki vedno pohajajo in se potepajo po vasi in družijo z nevmarno deco, čestokrat zgubijo ljubo sramožljivost ter se spridijo za vse prihodnje čase. Takih lagodnih otrok se je Franek ogibal; njegova blaga mati ni trpela, da bi zahajal med nje, in bi se deček ne upal ostrému očetu pogledati v oči, če bi se vračal domov iz družbe takih otrok. Egiptovski Jožef je še svojim lastnim bratom zbežal, ko so nekaj pregrešnega počinjali na paši; še le doma pri ljubem očetu čutil se je varnega.

V domači šoli podučeval je v tem času učitelj nemškega pokolenja (Maier), ki je slovenski jezik le za silo drobil, in je zato tudi deci nemščino z vso močjo v glavo vbijal. Le kmečki otroci smeli so v šoli slovenski govoriti; otroci iz trga so se pa učili vse samo nemški, celo katekizma. Še na stare dni se je Fran Kosar rad pritožil nad tlako, katero je moral delati v šoli svoje mlade dni. »Šli smo v šolo, rekali je, in smo dobili tam nemško nalogo. Drugi dan smo se s strahom vračali; če nam namreč nemščina ni dobro služila, pela nam je neusmiljena šiba.«

Edino naravno in pametno je pač podučevati otroke v domačem jeziku; tako delajo vsi narodi. Nenaravno in torej tudi pregrešno ravnanje je pa, v domači šoli učiti v tujem jeziku. Zato je jeden naših najboljših mož že davno javno izrekel: »Mladina se mora v ljudski šoli podučevati v jeziku svojega naroda, svoje matere, sicer je pa poduk le muka in pedagoška sirovost.«¹⁾

Franek je vendar tudi v nemški šoli napredoval in je že takrat pokazal, da ima bistro glavo in čisto pamet. Tola toliko težavo premagalo je le par nadarjenih učencev, ogromna večina pa je zaostajala, in ker otroci niso napredovali, zamrzila jim je šola. Dosti otrok je hitro pozabilo, kar so se naučili, in mnogo jih že za par let niti svojega imena ni več vedelo pošteno zapisati.

Zakaj pa tedaj tuji in domači naši nasprotniki vsiljujejo slovenskim otrokom nemški učni jezik? Bajé zato, ker slovenski otroci, vešči nemščine, pozneje, če gredo po svetu, laglje izhajajo. Tem je pač dobro zasolil neslano modrovanje neki našinec v deželni sobani v Gradcu, rekši, da slovenski otroci niso »ciganski zarod«, da bi morali iti po svetu s trebuhom za kruhom. Slovenska dežela je dosti bogata, da prehrani svoje rojake, če se gibljejo in če ne zapravljajo. Lenuha pa povsodi, tudi na Nemškem, čaka raztrgan rokav in prazen bokal. Zato pa slovenski otroci, ki gredo svoje sreče iskat bodisi na nemški svet ali pa tudi med Nemce po domačih mestih, bodisi na jug med Lahe, bodisi na jutro stran med Ogre, navadno trpé ne le škodo na duši, nego tudi gmotno škodo. Izjeme so — bele vrane. Vsakdanja skušnja namreč uči, da med tujci zgubé čestokrat nedolžnost in tudi vero, in kedar so porabili telesno svojo moč na tujem, mora jih in zarod njihov prerediti na stare dni domača zemlja. Marsikatera slovenska občina bi nam v tem pritrčila.

Franek bil je nenavadno nadarjen in je bil v vseh zazredih prvi med svojimi vrstniki; sicer bil je pa šibek fantek in nič kaj trdnega zdravja. Mater je torej skrbelo zlasti zdravje sinka in večkrat je dejala: »Zakaj se vendar tako ženeš in vedno gledaš le bukvice, saj veš, da ti to škoduje«. Sin pa jej odvrne: »Veste, mama, je pa ob sklepu šolskega leta veselo, če me prvega pokličejo po premijo, in mi zraven še godeci zagodejo.«

Zdaj v ljudski šoli premij ni več, in novejši čas odstranil je tudi zlate bukve. Zal ni škoda! Kdor ima zdrave oči, hitro sprevidi, da je to kos socializma uvedenega že v ljudsko šolo; ta namreč ne trpi, da bi imel jeden učenec prednost pred drugim, ki bi vtegnila njegovega vnemarnega součenca žaliti. Vsi smo enako-pravni, proč torej z zlatimi bukvami! (Dalje prih.)

Posvečevanje prenovljene cerkve v Pilštanju.

Nepopisljivo veselje vživali so pridni župljani starodavne, prijazne župnije Pilštanske v dan 21. in 22. avgusta t. l., ker prišli so mil. knezoškof k njim, da bi slovesno posvetili popolnoma prenovljeno župnijsko cerkev sv. Mihaela in tri nove oltarje v njej. Storili so pa pobožni in za lepoto hiše božje vneti župljani po svojih skromnih močeh tudi vse, da bi svojega višjega pastirja dostojno in lepo sprejeli, ter jim tako nekako-poplačali trudapolno delo, katero so si s tem svetim opravilom naložili. Postavili so slavoloke s primernimi napisi in s cveticami okinčane mlafe ob cestah ter olepsali posebno še cerkev s prekrasnimi vencí. Da, ves trg bil je podoben prelepemu raju.

Mil. knezoškof pripeljali so se v torek 21. t. m. popoldne iz Maribora v Poličane. Tam so jih pozdravili č. g. župnik Henrik Verk ter jih spremili na potu v Pilštanj. Na vrhu Pečice pozdravila je svojega duhovnega očeta vrla šolska mladina Lemberske šole s svojim č. g. katehetom. Vsaka vas, koder so se mil. knezoškof peljali, bila je s zelenjem lepo okinčana in ni bilo hiše, kjer bi ne klečale verne ovčice, proseč višjepastirskega blagoslova. Kaj ganljivo bilo je videti, kako so dobre matere svoje otročiče prinašale k vozu, da bi jih mil. knezoškof še posebno blagoslovil. V Podčetrtku poklonili so se med mnogobrojnim ljudstvom mil. knezoškofu vodja okrajnega glavarstva brežiškega, g. Tax, domači g. župnik, župan z občinskim zastopom in prostovoljna požarna bramba. V Bučah pričakovalo je zopet veliko župljanov z g. župnikom milega višjega pastirja, da bi jih spet videli ter iz njihovih rok sv. blagoslov sprejeti zamogli. V Kozjem bil je pozdrav mil. knezoškofa pri krasnem slavoloku zunaj trga posebno prisrčen.

Črez vse lep in ganljiv pa je bil sprejem višjega